Berat Gecesi Hakkında Bir Muhâvere

بسم الله الرحمن الرحيم

BERAT GECESİ HAKKINDA BİR MUHÂVERE

— Taassub Ehli: Kardeşim siz ifrata gidiyorsunuz! Berat gecesinin fazîletini ve husûsî oluşunu ilk dönem âlimleri ve büyük imâmlar söylemiştir. İmâm eş-Şâfiî el-Umm kitabında bu geceyi ibâdetlerle ihyâ etmenin mustehab olduğunu söylemiştir. Sizin Şeyhulislâm dediğiniz İbn Teymiyye bile bu gecenin fazîletini ikrâr etmiştir.

— İttibâ Ehli: Bildiğim kadarı ile Hanefî mezhebine bağlısın ve İmâm eş-Şâfiî'nin zikrettiğin el-Umm kitabında mustehab olarak değil mutlaka yapılması gerekir dediği bir çok şeyi yapmıyorsun. Meselâ sabah namazında kunut yapmıyor, elinle bir kadına dokunmaktan dolayı yeniden abdest almıyorsun.
— Taassub Ehli: İyi de bunun konumuzla ne ilgisi var ben Hanefî mezhebindenim, ona uyuyorum. İmâm Şâfiî'nin mezhebinden olsam ona uyardım. Konuyu değiştirme!
— İttibâ Ehli: Konuyu değiştirmiyorum! Sana usûlü göstermeye çalışıyorum. İyice kulak verip dinle! İmâm eş-Şâfiî'nin kitaplarında geçen nice sözleri ile amel etmemen 'Onun sözleri her müslümanın uyması farz olan Allah'ın dîninin hüccetleridir' diye inanmadığını gösterir. Eğer aksini düşünüyorsan ve 'onun sözleri, her müslümanın uyması farz birer hüccettir' diyorsan o hâlde bir müslüman olarak onun sözlerine uy ve mezhebini terk et!
— Taassub Ehli: Yahu elbette onun sözleri her müslümanın uyması farz olan bir hüccet değildir, böyle bir iddiam yok.
— İttibâ Ehli: Madem onun sözleri her müslümanın uyması farz olan hüccetler değildir, o hâlde Berat gecesi dediğin bu gecenin bir fazîleti bulunduğuna dâir onun ya da İbn Teymiyye'nin sözlerini bana hüccet olarak getirip beni bu gecenin aslı olmadığını söyleyen diğer âlimlere uymaktan neden men ediyorsun?!
— Taassub Ehli: Sen de beni berat gecesini ihyâ etmemi tavsiye eden âlimlere uymaktan men ediyorsun başka âlimlerin sözlerini de hüccet olarak sunuyorsun.
— İttibâ Ehli: Hayır! Ben sana âlimlerin, 'berat gecesinin Rasûlullâh'tan ve sahâbeden sahîh bir yolla gelmediğine' dâir inceleme ve araştırmalarını zikrettim. Senin de buna karşılık peygamberimizden veya sahâbeden bu geceye dâir sahîh bir nakil getirmen veya nakillerin sahîh olduğuna dâir âlimlerin incelemelerini aktarman gerekirdi.
— Taassub Ehli: Hadîs de var, eser de var onlara sahîh diyen âlimler de var. İmâm Şâfii'nin sözünü destekleyici olarak söyledim.
— İttibâ Ehli: Şimdi aynı düzlemde konuşmaya başladık. Berat gecesi denilen bu gecenin fazîleti ve husûsiyyeti ile ilgili Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'den ve sahâbeden hiçbir sahîh ve sâbit rivâyet gelmemiştir, diyen muhaddis âlimler de var bu konudaki bir iki rivâyetin şâhidleri olduğunu öne sürerek hasen ya da sahîh li-ğayrihi olduğunu söyleyen âlimler de var. Hâfız İbn Receb'in de belirttiği gibi muhaddis hâfızların çoğunluğu sahîh ve sâbit bir delîl olmadığı görüşündedir ve ben buna ittibâ

ediyorum ve bunu dile getiriyorum. Sen de kalbinin kanâat getirdiğine ya da taklîd ettiğin âlime uyabilirsin ben senin taklîdini değil sadece taassubunu kınıyorum. Ancak mezhebinizin müteahhir metinlerine muhâlif diye bir görüşü ifrata gitmek ile nitelendiremezsin. İfrât ve tefrît mutaassıb mukallidlerin işidir, tevhîd ve ittibâ ehli ve onların tâbi oldukları âlimler, hakkı kişilerden daha fazla seven ve ortaya çıkarmak için ictihâd edenlerdir, ifrât ve tefrîtten en uzak olanlardır.
Şunu da merak ettim. Hanefî mezhebini taklîd ediyorsun, şu Berat gecesi ile ilgili Hanefî mezhebinin kurucu üç imâmından ve İmâm Mâlik'ten ya da İmâm Ahmed'den bir nakil yapabilir misin?
— Taassub Ehli: Bir sürü nakil var, şimdi olmasa da daha sonra getirebilirim.
— İttibâ Ehli: İmâmların bizzat kendilerinden, kitaplarından, onların dizinin dibinde oturmuş ashablarından bu gecenin husûsiyyetini ve fazîletini ikrâr ettiklerini bulursan getir biz de faydalanalım.
— Taassub Ehli: Onlardan yok ise İmâm Şâfiî'den var işte! Dört mezhebin âlimlerinden de var.
— İttibâ Ehli: Evet İmâm Şâfiî'den de müteaahir mezhep âlimlerinden de var. Bunu bilmiyor değiliz. Sana şunu göstersem benim için yeterli, bu gecenin ta'zîm edilmesi ilk nesillerde meşhûr ve ma'rûf değildi. Hâfız İbn Receb'in şu sözlerine -ki kendisi de bu geceyi ferdî olarak ihyâ etmenin fazîletine kanâat getirenlerdendir- iyi kulak ver: 'Şa'bân'ın onbeşinci gecesini Hâlid b. Ma'dân, Mekhûl, Lukmân b. Âmir ve bunlardan başka Şâm ehlinden tâbiûndan olan kimseler ta'zîm etmişler ve o gecede ibâdette bulunmaya gayret etmişlerdir. İnsanlar da bu gecenin ta'zîm edilmesini ve fazîletini onlardan görüp almıştır. Denilir ki: Onlara bu konuda bazı isrâîliyyât ulaşmıştı. Bu gece hakkındaki onların tutumları meşhûr olup da [İslâm] beldelerinde yayılınca insanlar bu konuda ihtilâf ettiler. İnsanlardan bazıları bunu onlardan kabûl ettiler ve o gecenin ta'zîmi hususunda onlara muvâfakat ettiler. Basralı âbidlerden bir tâife ve daha başkaları muvâfakat edenlerdir. Hicaz ehlinden âlimlerin çoğunluğu ise buna karşı geldiler. Atâ ve İbn Ebî Muleyke onlardandır. Bu tavrı Abdurrahmân b. Zeyd b. Eslem Medîne Ehlinin fukahâsından nakletmiştir. Bu, Mâlik'in ashâbının ve onlardan başkalarının da kavlidir. Derler ki: Bunların tümü bid'attir.'
— Taassub Ehli: Bunu bilmiyordum, benim okuduğum fukahanın cumhûrunun Berat gecesini ihyâ etmeyi müstehab gördüğü.
— İttibâ Ehli: Maalesef sonrakilerin cumhûru demek yerine insaf ve adâleti bırakıp fukahânın cumhûru diyorlar. Hâlbuki icmâda da, ihtilâfta da, bir şeyin şaz olmasında da, cumhûrun kavli olmasında da i'tibâr edilecek olanlar ilk nesillerdeki âlim ve fakîhlerdir, sonraki nesiller değil.Allah hepimizi sevdiği ve râzı olduğu sözlere ve amellere muvaffak kılsın.

Hüseyin Cinisli21 Şa'bân 1446